

Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission

Leaving Certificate 2016

Marking Scheme

Finnish

Higher Level

Note to teachers and students on the use of published marking schemes

Marking schemes published by the State Examinations Commission are not intended to be standalone documents. They are an essential resource for examiners who receive training in the correct interpretation and application of the scheme. This training involves, among other things, marking samples of student work and discussing the marks awarded, so as to clarify the correct application of the scheme. The work of examiners is subsequently monitored by Advising Examiners to ensure consistent and accurate application of the marking scheme. This process is overseen by the Chief Examiner, usually assisted by a Chief Advising Examiner. The Chief Examiner is the final authority regarding whether or not the marking scheme has been correctly applied to any piece of candidate work.

Marking schemes are working documents. While a draft marking scheme is prepared in advance of the examination, the scheme is not finalised until examiners have applied it to candidates' work and the feedback from all examiners has been collated and considered in light of the full range of responses of candidates, the overall level of difficulty of the examination and the need to maintain consistency in standards from year to year. This published document contains the finalised scheme, as it was applied to all candidates' work.

In the case of marking schemes that include model solutions or answers, it should be noted that these are not intended to be exhaustive. Variations and alternatives may also be acceptable. Examiners must consider all answers on their merits, and will have consulted with their Advising Examiners when in doubt.

Future Marking Schemes

Assumptions about future marking schemes on the basis of past schemes should be avoided. While the underlying assessment principles remain the same, the details of the marking of a particular type of question may change in the context of the contribution of that question to the overall examination in a given year. The Chief Examiner in any given year has the responsibility to determine how best to ensure the fair and accurate assessment of candidates' work and to ensure consistency in the standard of the assessment from year to year. Accordingly, aspects of the structure, detail and application of the marking scheme for a particular examination are subject to change from one year to the next without notice.

I Tehtävä

(30/100)

Vastaa kaikkiin kysymyksiin.

1. Selitä omin sanoin seuraavat ilmaisut:

- a. Perhekeskeinen = asettaa perhe tärkeään asemaan, esim. työn edelle
- b. Perintö = perillisille siirtyvä vainajan jäämistö, voi viitata myös henkisiin arvoihin
- c. Sukupuolimoraali = sukupuolista tai seksuaalista käyttäytymistä ohjaava moraalinen ja arvostukset
- d. Saada jalansijaa = vallata alaa, yleistyä, tulla käytäntöön
- e. Aviovuode = sanalla viitataan seksuaaliseen kanssakäymiseen avioliitossa

2. Selvitä lyhyesti, miksi avioliittolainsäädäntö on ajankohtainen asia.

Tekstissä:

”Suomen eduskunta hyväksyi joulukuussa 2014 lakimuutoksen, joka mahdollistaa samaa sukupuolta olevien pari avioliiton. Avioliittolainsäädännöstä keskustellaan kuitenkin edelleen kiivaasti.” (1.)

”Jos haluamme puhua tasa-arvoisesta yhteiskunnasta, ainakin siviiliviranomaisen vahvistama avioliitto on tuotava kaikkien ulottuville. Tämä onkin nähtävästi toteutumassa muutaman vuoden kuluttua.” (12.)

”Kun avioliittolakiamme ollaan uudistamassa, voisimme yhtä hyvin luopua kokonaan vihkimisestä avioliiton juridisenä merkkinä ja säätää siviiliviranomaisen vahvistaman liiton ainoaksi avioliittomuodoksi kaikille pareille.” (13.)

3. Millaisia eroja teksti kertoo olleen länsi- ja itäsuomalaisissa avioliittokäytänteissä keskiajalta 1800-luvulle? Kuinka nämä erot vaikuttivat avio- tai avioliiton solmimiseen?

Tekstissä:

”Myös sukupuolielämän aloittaminen ennen vihkimistä oli ikivanha perinne, joka säilyi etenkin niin sanotun tilattoman väestön keskuudessa katkeamattomana tapana keskiajalta aina 1800-luvulle asti. Historiantutkija Tiina Miettistä lainaten ennen avioliiton alkua siitetyt lapset olivat osa avioliittoon tähtäävää seurustelua, ”ajan normaali käytäntö”. Näin oli etenkin läntisessä Suomessa, jossa naiset piikoivat vuosikaudet ennen vihille menoa. Kun avioliitto solmittiin vasta lähempänä kolmeakymmentä ikävuotta, ei impeys ollut kansannaisille varteenotettava vaihtoehto. Itäisemmässä Suomessa menttiin naimisiin nuorempina ja sukupuolielämän alku sijoittui luontevammin aviovuoteeseen.” (4.)

4. ”Lapsensa itse hoitavasta kotiäidistä tuli ihanne kaikissa yhteiskuntaluokissa.” Miten tällaiseen ajatukseen päädyttiin? Mitä ajatuksia tämä herättää nykyihmisessä?

Tekstissä:

”Lapsensa itse hoitavasta kotiäidistä tuli ihanne kaikissa yhteiskuntaluokissa.” (9.)

”Aiemmin naisilla ei ollut taloudellisia tai muitakaan mahdollisuuksia keskittyä pelkkään lastenhoitoon, sillä vaimon ja emännän velvollisuudet nähtiin 1800-luvun alkupuolelle saakka äitiyttä tärkeämpinä velvollisuuksina.” (9.)

”Äitiydestä tuli Suomessa erityisen vahva osa naiseutta vasta maan itsenäistyttyä. Lasten synnyttämisestä tuli naisen kutsumus, varsinkin kun modernin perheen lapsiluku oli alkanut laskea.” (10.)

Jälkimmäistä kysymystä pohtiessaan kokelas voi nostaa esiin nykynaisen moninaisemmat mahdollisuudet ja sen, ettei kotiäitiys ole ainoa hyväksyty vaihtoehto. Myös yhteiskunta tukee toisenlaisiakin valintoja. Odotukset eivät ole enää niin sukupuolittuneita kuin aikana, josta teksti puhuu.

5. Kuinka romanttisen rakkauden ihanne vaikutti yhteiskuntaan?

Tekstissä:

”Rakkaus ja kiihkeät tunteet eivät sinänsä olleet ihmissuhteissa mikään uutuus, mutta uutta oli, että puoliso valittiin tunteiden ohjauksessa.” (5.)

”Tunteisiin perustuvilla avioliittomarkkinoilla nuorten oli tuotava entistä paremmin esiin parhaita puoliaan ja kyettävä sitä kautta itse herättämään kiinnostus ja rakkaus vastakkaisessa sukupuolella. Aiemmin sulhasen oli vakuutettava morsiamen isä, mutta nyt hänen oli saatava ennen kaikkea tavoittelemansa nainen puolelleen. Naisille romanttisen rakkauden vaatimus merkitsi lisääntyviä ulkonäköön, käytökseen ja vaatetukseen liittyviä paineita.” (6.)

6. Ihmiset, jotka vastustavat avioliittolain lakimuutosta, ”joka mahdollistaa samaa sukupuolta olevien pariin avioliiton” (1.), ajattelevat muutosten heikentävän avioliittoa. Oletko samaa mieltä? Perustele kantasi.

Kokelas voi osoittaa samanmielisyyttä tai erimielisyyttä. Molemmissa tapauksissa on tärkeää, että hän perustelee huolellisesti ja laajasti kantansa.

”Mielestäni uusi avioliittolaki heikentää avioliittoa instituutiona, koska...” TAI ”Mielestäni avioliitto instituutiona ei heikkene / vahvistuu uuden avioliittolain myötä, koska...”

Avioliiton aseman heikkenemisen puolesta voi puhua esimerkiksi uskonnollinen vakaumus tai perinne. Jos taas kokelas on eri mieltä, hän voi perustella sen yhdenmukaisuuden ja tasa-arvon periaatteilla. Esimerkein havainnollistaminen molemmissa tapauksissa on eduksi.

II Tehtävä

(30/100)

Kirjoita noin 100 sanan mittainen kommentti tekstin väitteeseen:

”Jos haluamme puhua tasa-arvoisesta yhteiskunnasta, ainakin siviiliviranomaisten vahvistama liitto on tuotava kaikkien ulottuville.”

Kokelaan on hyvä sijoittaa käsittelynsä alkupuolelle oma määritelmänsä tasa-arvoisesta yhteiskunnasta. Kokelas voi vastustaa väitettä, osoittaa samanmielisyyttä tai vaatia enemmänkin (lainauksessa ”ainakin”). Kanta ei vaikuta pisteytykseen, vaan kokelaan perustelut.

Jos kokelas osoittaa erimielisyyttä, hän voi esimerkiksi todeta parisuhteen rekisteröinnin takaavan juridisen tasa-arvon riittävästi. Väitettä voi puolustaa vetoamalla ihmisoikeuksiin tai yhdenvertaisuuden periaatteeseen.

III Tehtävä

(40/100)

Kirjoita noin 300 sanan essee. Valitse aiheeksesi toinen näistä.

1. Rakkaus ja avioliitto – voiko näistä valita vain toisen? Pohdi noin 300 sanan esseessä molempia puolia: rakkautta ilman avioliittoa ja avioliittoa ilman rakkautta.

Esseen tulee olla rakenteellisesti eheä: aiheeseen johdatteleva aloituskappale, selkeät käsittelykappaleet, kokoava päätäntä. Kumpikin näkökulma (rakkaus ilman avioliittoa ja avioliitto ilman rakkautta) tulee näkyä käsittelyssä tasapainoisesti. Käsittely voi liikkua yleisellä ja yksilön tasolla.

2. ”Maailma voi olla karu paikka, jos emme yhdessä tee siitä tasa-arvoisempaa, demokraattisempaa ja kestävämpää.”

Fintan O’ Toole, *The Irish Times*, 22.2.2016

Pohdi väitettä noin 300 sanan esseessä. Millaisia toimia tasa-arvosta, demokratiasta ja kestävästä kehityksestä huolehtiminen edellyttää?

Esseen tulee olla rakenteellisesti eheä: aiheeseen johdatteleva aloituskappale, selkeät käsittelykappaleet, kokoava päätäntä. Käsittelyssä voi puhua yleisistä arvoista sekä aivan konkreettisista toimista paremman yhteiskunnan rakentamisessa. Kokelas voi myös pohtia sitä, mitä ”me ” tässä tarkoittaa: kenen on toimittava. Mitä uhkat ovat, jos emme toimi?

